

การพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน

The Development of Sustainable Retirement Savings Model in an Aging Society

เนาวรัตน์ ไกรเดช และ มนตรี โสคติยานุรักษ์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Naowarat Kridech and Montree Socratyanurak

National Institute of Development Administration

Corresponding Author, E-mail: naowarat8248@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างคือชายและหญิงอายุ 21–65 ปี ที่อาศัยอยู่ใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,060 คน คำนวณตามแนวทางของ Hair et al. (2010) ที่แนะนำอัตราส่วนตัวอย่างต่อพารามิเตอร์ 20:1 โดยมีพารามิเตอร์ 53 ตัว ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย นายจ้าง และลูกจ้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และโมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม Mplus Version 8.3 ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นเปรียบเทียบความสอดคล้องของผลลัพธ์จากทั้งสองวิธี ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญและแนวทางการออมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมสูงวัยและสนับสนุนความยั่งยืนในระยะยาว

ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SE), ทักษะความเข้าใจ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (DL), การจัดการการเงินส่วนบุคคล (PF) และทักษะทางการเงิน (FL) มีอิทธิพลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน (SAV) (2) โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (3) โมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นได้เน้นการกำหนดให้การออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะใน

* วันที่รับบทความ : 5 ธันวาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 15 ธันวาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 16 ธันวาคม 2567

Received: December 5 2027; Revised: December 15 2024; Accepted: December 16 2024

การออม การออมภาคบังคับที่มีความยืดหยุ่นและกำหนดเพดาน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการกำหนดนโยบายประชากรศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการออมอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล; การจัดการการเงินส่วนบุคคล; ทักษะทางการเงิน; การออมเพื่อการเกษียณอย่างยั่งยืน

Abstract

This study aims to: 1) examine and confirm the components of causal factors influencing sustainable retirement savings in an aging society, 2) assess the consistency of the structural equation model affecting sustainable retirement savings in an aging society with empirical data, and 3) explore approaches for developing a sustainable retirement savings model for an aging society using a mixed methods research approach. The sample consisted of men and women aged 21–65 residing in 50 districts of Bangkok, with a sample size of 1,060 determined based on the guideline by Hair et al. (2010), which recommends a sample-to-parameter ratio of 20:1. With 53 parameters in the study, the multi-stage sampling method was employed. Qualitative data were collected through in-depth interviews with 12 key informants, selected using purposive sampling, including policymakers, employers, and employees. Quantitative data were analyzed using confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation modeling with Mplus Version 8.3, while qualitative data were analyzed using content analysis. The results of the two methods were then compared for consistency. The findings revealed key components and strategies for retirement savings aligned with the context of an aging society, supporting long-term sustainability. The research findings reveal that (1) the key components, including the Sufficiency Economy Philosophy (SE), Digital Literacy (DL), Personal Financial Management (PF), and Financial Literacy (FL), significantly influence Sustainable Retirement Savings (SAV) in an aging society; (2) the developed structural equation model aligns well with empirical data; and (3) the sustainable retirement savings model developed emphasizes making sustainable retirement savings a national agenda, developing human capital to enhance knowledge and skills in saving, implementing flexible mandatory savings with a cap, fostering public-private collaboration, leveraging digital technology, and formulating demographic policies to promote long-term sustainable savings.

Keywords: sufficiency economy skills; skills in digital literacy; personal financial management ; financial literacy skills; sustainable savings for retirement

บทนำ

ภาวะสังคมสูงวัย (Aging Society) เป็นเมกะเทรนด์สำคัญที่ทั่วโลกต้องเผชิญ โดยในปี ค.ศ. 2019 ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีประชากรสูงอายุมากที่สุดในโลก คิดเป็นร้อยละ 37 และคาดว่าจะยังคงเป็นเช่นนี้ถึงปี ค.ศ. 2050 (United Nations, 2019) ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 20 (กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไทย, 2564) อีกทั้งคาดว่าจะเข้าสู่ สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-aged Society) ด้วยสัดส่วนประชากรสูงวัยมากกว่าร้อยละ 28 ในปี พ.ศ. 2574 (กองทุนการออมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งสะท้อนความท้าทายต่อเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาผู้สูงอายุขาดเงินออมเพียงพอหลังเกษียณ ทำให้ขาดความมั่นคงทางการเงินและกลายเป็นภาระต่อรัฐ ชุมชน และครอบครัว รัฐบาลจึงกำหนดให้การออมเพื่อเกษียณเป็นวาระแห่งชาติ โดยบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580), แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และแผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560–2564) พร้อมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการออมระยะยาวและเพิ่มความตระหนักในความสำคัญของการออม อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุในไทยยังเผชิญปัญหา "แก่ก่อนรวย ป่วยก่อนตาย" โดยแม้มีอายุยืนขึ้นแต่สุขภาพไม่ดี และรายได้ไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การลดลงของแรงงาน และเพิ่มภาระงบประมาณในการดูแล (Wortley et al., 2017, pp. 87–88)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐให้ความสนใจ เนื่องจากส่งผลต่อการลดลงของแรงงาน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาระบบบำเหน็จบำนาญ และความมั่นคงทางการเงินหลังวัยเกษียณ จำเป็นต้องมีมาตรการรองรับที่ยั่งยืนและสมดุล ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน โดยเน้นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมความสามารถทางเศรษฐกิจในการพึ่งพาตนเอง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2551), ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีซึ่งครอบคลุมการใช้ การเข้าใจ การสร้าง และการเข้าถึง (Lusardi & Mitchell, 2014, p. 6), การจัดการการเงินส่วนบุคคลเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน (Stillman, 1985, p. 21),

ทักษะทางการเงินที่ช่วยในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (Dana & Kelly, 2005, p. 45) และการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน (Foster & Taylor, 2019, p. 91) โดยคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนา การออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยแบ่งออกเป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือชายและหญิงอายุ 21–65 ปี ที่อาศัยอยู่ใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดตามทฤษฎีวงจรชีวิตของการออม (Life-cycle saving hypothesis) ของ Modigliani และ Brumberg (Hair et al., 2010) และจากข้อมูลสถิติของกระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 มกราคม 2567 พบว่ามีประชากรในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,494,068 คน (กรมการปกครอง, 2567)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้อ้างอิงแนวทางของ Hair, Black, Babin และ Anderson (2010) ที่แนะนำให้อัตราส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อพารามิเตอร์อยู่ที่ 20:1 โดยงานวิจัยนี้มีพารามิเตอร์ 53 ตัว จึงคำนวณขนาดตัวอย่างเป็น 1,060 คน ซึ่งเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแบ่ง 50 เขตในกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 6 กลุ่มตามลักษณะพื้นที่ และเลือกเขตที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ ดินแดง สายไหม สวนหลวง คลองสามวา จอมทอง และบางแค ใช้วิธีสุ่มตามโควตา (Quota Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,060 คน และเก็บข้อมูลได้ 870 ชุด (อัตราตอบกลับ 82.08%) ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจำนวน 12 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารตัวแทน นายจ้าง และตัวแทนลูกจ้าง เพื่อสะท้อนมุมมองเชิงลึกและหลากหลาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามได้รับการออกแบบตามกรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา ผ่านการตรวจสอบความเที่ยง (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วย Cronbach's Alpha ได้ค่า 0.956 แสดงถึงความน่าเชื่อถือสูง เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลในงานวิจัย

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยออกแบบคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออมเพื่อการเกษียณ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง 1,060 คน ใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบสอบถามที่พัฒนาจากการศึกษาเอกสาร เช่น หนังสือบทความวิชาการ และวารสารระดับนานาชาติ แบบสอบถามมีทั้งในรูปแบบกระดาษ (Printed Questionnaire) และแบบออนไลน์ผ่าน Google Forms เพื่อเพิ่มความสะดวกและการเข้าถึง ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเลือกสำนักงานเขตดินแดง สายไหม สวนหลวง คลองสามวา จอมทอง และบางแค และแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามโควตา (Quota Sampling) ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานเขตทั้ง 6 เขต และประชาชนที่มารับบริการในฝ่ายทะเบียน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ เช่น หน้าห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์สโตร์ ตลาด สถานีรถไฟ และป้ายรถประจำทาง ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบาย ตัวแทนนายจ้าง และลูกจ้าง ซึ่งคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) พร้อมบันทึกเสียงและภาพเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์อย่างแม่นยำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อแสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร และปรับปรุงโมเดลให้เหมาะสมที่สุด โดยใช้โปรแกรม Mplus Version 8.3

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกถูกถอดความเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดหมวดหมู่เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) และการวิเคราะห์สาระระบบ (Taxonomy Analysis) เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัย รวมถึงระบุปัญหาและข้อเสนอแนะแบบเจาะลึก

4.3 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนเพื่อยืนยันความสอดคล้องของตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, การจัดการการเงินส่วนบุคคล, ทักษะทางการเงิน และการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของโมเดลและความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และระบุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล, การจัดการการเงินส่วนบุคคล, และทักษะทางการเงิน ซึ่งนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

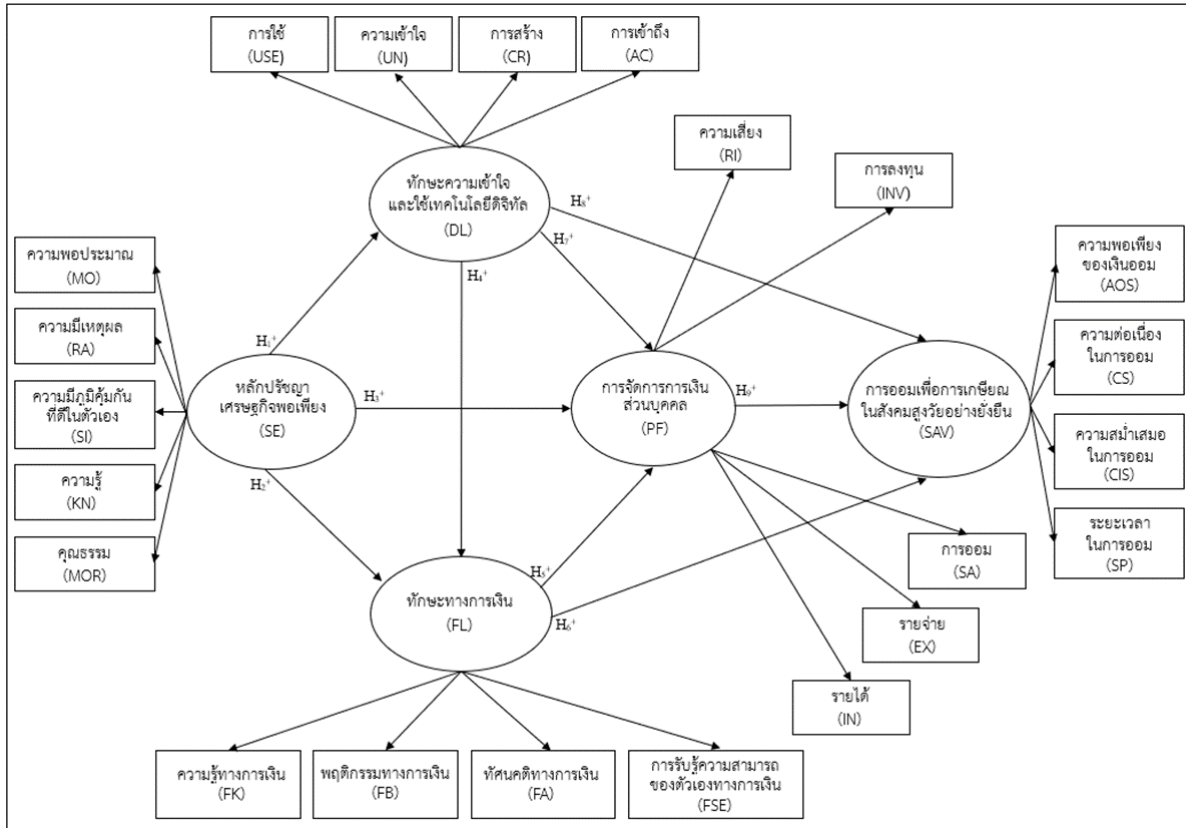
1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการที่เน้นความพอดี มีเหตุผล และการไม่ประมาทในทุกมิติของการดำรงชีวิต (กรมการพัฒนาชุมชน, 2551) โดยมีตัวแปรแฝง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ และศีลธรรม (Nootboom, 2007, p. 30; Mongsawad, 2012, p. 125)

2. ทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม (Prasartchai, 2022) ตัวแปรแฝง ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี การเข้าใจ การสร้าง และการเข้าถึง (Jackson, 2022, p. 67)

3. การจัดการการเงินส่วนบุคคล ความสามารถในการวางแผน ควบคุม และจัดการการเงินส่วนตัวเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน (Stillman, 1985, p. 45) ตัวแปรแฝง ได้แก่ รายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน และความเสี่ยง (Struwig & Plaatjes, 2013, p. 23; Vintere, 2017, p. 119)

4. ทักษะทางการเงิน ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการและตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม (Ariffin, 2018, p. 25; Rai et al., 2019, p. 54) ตัวแปรแฝง ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และการรับรู้ความสามารถของตนเองทางการเงิน

5. การออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน กระบวนการสร้างความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนการออมและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนการเงิน (Feldstein, 1998, p. 45; Brown et al., 2008, p. 1511) ตัวแปรแฝง ได้แก่ ความพอเพียงของเงินออม ความต่อเนื่องในการออม ความสม่ำเสมอในการออม และระยะเวลาในการออม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 69.31 ช่วงอายุ 31-35 ร้อยละ 32.76 สถานภาพโสดร้อยละ 44.60 มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 44.25 อาชีพพนักงานเอกชนร้อยละ 28.05 และระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 60.57

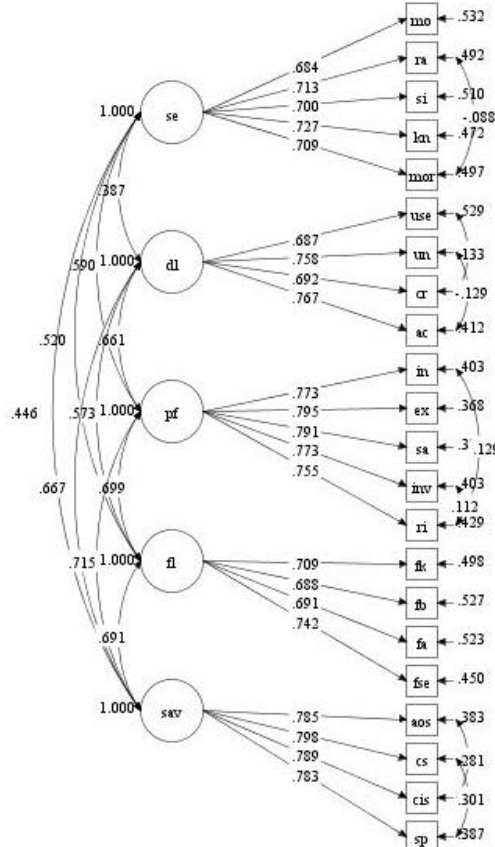
ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน (The Development of a sustainable savings model for retirement in an aging society) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.684 ถึง 0.798 มีค่า R^2 ตั้งแต่ 0.468 ถึง 0.637 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน
(The Development of a sustainable savings model for retirement in an aging society)

ตัวแปร	λ (มาตรฐาน)	λ (คะแนนดิบ)	S.E.	t	R ²
SE					
MO	0.684***	1.000	-	-	0.468
RA	0.713***	1.066	0.060	17.676	0.508
SI	0.700***	1.001	0.056	17.734	0.490
KN	0.727***	1.093	0.060	18.255	0.528
MOR	0.709***	1.022	0.058	17.625	0.503
DL					
USE	0.687***	1.000	-	-	0.471
UN	0.758***	1.120	0.068	16.482	0.575
CR	0.692***	1.076	0.056	19.083	0.479
AC	0.767***	1.098	0.065	16.768	0.588
PF					
IN	0.773***	1.000	-	-	0.597
EX	0.795***	1.077	0.045	23.910	0.632
SA	0.791***	1.065	0.045	23.920	0.625
INV	0.773***	1.049	0.045	23.174	0.597
RI	0.755***	1.066	0.044	24.227	0.571
FL					
FK	0.709***	1.000	-	-	0.502
FB	0.688***	0.931	0.052	17.906	0.473
FA	0.691***	0.942	0.053	17.878	0.477
FSE	0.742***	1.295	0.068	18.982	0.550
SAV					
AOS	0.785***	1.000	-	-	0.617
CS	0.798***	1.078	0.050	21.606	0.637
CIS	0.789***	0.999	0.036	27.977	0.622
SP	0.783***	1.003	0.048	20.907	0.613

***<p.001

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน (The Development of a sustainable savings model for retirement in an aging society) สามารถสรุปดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 โมเดลการวัดการพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของ การพัฒนาโมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนพบว่า สมมติฐานทั้ง 9 ข้อ มีการยอมรับสมมติฐานในทุกสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ค่าสัมประสิทธิ์ทางตรง		น้ำหนักองค์ประกอบ รูปแบบคะแนนมาตรฐาน	t	p	ยอมรับ/ ปฏิเสธ สมมติฐาน
จาก	ไปยัง				
SE	DL	0.386***	10.766	0.000	ยอมรับ
SE	FL	0.350***	9.385	0.000	ยอมรับ
DL	FL	0.438***	11.944	0.000	ยอมรับ

ค่าสัมประสิทธิ์ทางตรง		น้ำหนักองค์ประกอบ รูปแบบคะแนนมาตรฐาน	t	p	ยอมรับ/ ปฏิเสธ สมมติฐาน
SE	PF	0.267***	7.733	0.000	ยอมรับ
DL	PF	0.353***	9.604	0.000	ยอมรับ
FL	PF	0.358***	8.626	0.000	ยอมรับ
DL	SAV	0.285***	6.424	0.000	ยอมรับ
FL	SAV	0.313***	6.510	0.000	ยอมรับ
PF	SAV	0.307***	5.915	0.000	ยอมรับ

***<p.001

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 9 ข้อ เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ ดังนี้
สมมติฐานข้อที่ 1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงกับทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเท่ากับ 0.386 ($t=10.766$, $p < .001$)

สมมติฐานข้อที่ 2 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับทักษะทางการเงิน จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงกับทักษะทางการเงินเท่ากับ 0.350 และมีอิทธิพลทางอ้อม 0.169 ($t=9.385$, $p < .001$)

สมมติฐานข้อที่ 3 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลเท่ากับ 0.267 และมีอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.322 ($t=7.733$, $p < .001$)

สมมติฐานข้อที่ 4 ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับทักษะทางการเงิน จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน โดยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงกับทักษะทางการเงินเท่ากับ 0.438 ($t=11.944$, $p < .001$)

สมมติฐานข้อที่ 5 ทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล จากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน โดยทักษะทางการเงินมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลเท่ากับ 0.358 ($t=8.626$, $p < .001$)

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอย่างยั่งยืน โดยกองทุนการออมแห่งชาติเน้นการจัดการทรัพยากรการเงินที่สร้างความยั่งยืน ทั้งในระดับบุคคลและสังคม ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวกรุงเทพมหานครชูแนวทางความพอดีและทางสายกลางเพื่อการพึ่งพาตนเอง สำนักงานประกันสังคมย้ำการวางแผนการเงินสำหรับอนาคต และกระทรวงแรงงานเน้นการใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล มีสติ และสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อสนับสนุนการออมที่มั่นคงและยั่งยืน

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออมเงินเพื่อการเกษียณเป็นเครื่องมือสำคัญที่เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนในการวางแผนการเงิน กองทุนการออมแห่งชาติชี้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยอำนวยความสะดวกสร้างความตระหนักรู้เรื่องการออม และส่งเสริมความมั่นคงทางการเงิน ขณะที่ธนาคารออมสินพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับบุคคล ทักษะดิจิทัลสำหรับการออมในสังคมสูงวัยเน้นการใช้งาน ความเข้าใจ การสร้าง และการเข้าถึงอย่างยั่งยืน

การประยุกต์ใช้ทักษะทางการเงินในการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยมีบทบาทสำคัญในการสร้างสุขภาพการเงินที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวกรุงเทพมหานครเน้นการให้ความรู้ด้านการจัดการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่งเสริมการเตรียมตัวเพื่อวัยเกษียณอย่างมั่นคง และธนาคารออมสินให้ความรู้ด้านการบริหารรายได้ การลงทุน และการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ทักษะทางการเงินที่สนับสนุนการออมอย่างยั่งยืนประกอบด้วย ความรู้ พฤติกรรม ทศนคติ และความเชื่อมั่นทางการเงิน

การจัดการการเงินส่วนบุคคลเพื่อการออมอย่างยั่งยืนในสังคมสูงวัยครอบคลุมการวางแผนรายรับ-รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายการออม และการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น กองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวกรุงเทพมหานคร มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างวินัยการออมและเตรียมความพร้อมสำหรับวัยเกษียณ องค์ประกอบหลักของการออมอย่างยั่งยืนประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน และการจัดการความเสี่ยง

การส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนโดยหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการสร้างสุขภาพทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่มั่นคงในอนาคต ศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัวและแก้ไขปัญหาหนี้สินกรุงเทพมหานครช่วยเสริมสร้างวินัยทางการเงิน ทำให้ประชาชนมีความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณ การออมอย่างยั่งยืนในบริบทของสังคมสูงวัยครอบคลุมความเพียงพอ ความต่อเนื่อง ความสม่ำเสมอ และระยะเวลาของการออม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเปรียบเทียบข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงถึงความสอดคล้องสูง โดยผลจากโมเดลการวัด โมเดลสมการโครงสร้าง และการทดสอบสมมติฐานในเชิงปริมาณ สนับสนุนผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในเชิงคุณภาพ ซึ่งชี้ให้เห็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy), ทักษะดิจิทัล (Digital Literacy), ทักษะการเงิน (Financial Literacy) และการจัดการการเงินส่วนบุคคล (Personal Financial Management) แต่ปัจจัยมีบทบาทสำคัญต่อเสถียรภาพทางการเงินในวัยเกษียณ รายละเอียดแสดงใน แผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4: โมเดลการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน

โมเดลนี้แสดงองค์ประกอบสำคัญที่ผสมผสานทั้งโครงสร้างและพฤติกรรม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ส่วนหลังคา: การออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน (Sustainable Retirement Saving in an Aging Society) ซึ่งสะท้อนถึงเป้าหมายสำคัญของโมเดล ด้วยการมุ่งเน้นการสร้าง ความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณ โดยเน้น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ความเพียงพอของเงินออม (2) ความต่อเนื่องในการออม (3) ความสม่ำเสมอในการออม และ (4) ระยะเวลาในการออม ทั้งหมดนี้มีบทบาทในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินและเพิ่มความมั่นคงในการเตรียมความพร้อมสำหรับวัยเกษียณอย่างยั่งยืน

2. ส่วนฐานราก: หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้ (5) คุณธรรม ที่เน้นความรับผิดชอบและโปร่งใสในการจัดการทรัพยากรทางการเงิน

3. เสาหลักที่หนึ่ง: ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) การพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ส่งเสริมความเท่าเทียมและเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงินในการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน โดยครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ (1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารเงินออม (2) การให้ความรู้ทางออนไลน์ (3) การพัฒนาเครื่องมือและแอปพลิเคชันที่ช่วยตั้งเป้าหมายและติดตามการออม (4) การเข้าถึงข้อมูลและบริการทางการเงินได้ทุกที่ทุกเวลา และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดความเหลื่อมล้ำทางการเงิน

4. เสาหลักที่สอง: ทักษะการเงิน (Financial Literacy) การประยุกต์ใช้ทักษะการเงินในการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ครอบคลุม 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) พฤติกรรมทางการเงิน (3) ทศนคติทางการเงิน และ (4) ความสามารถในการจัดการการเงินของตนเอง

5. เสาหลักที่สาม: การจัดการการเงินส่วนบุคคล (Personal Financial Management) การบริหารการเงินส่วนบุคคลเพื่อสนับสนุนการออมในวัยเกษียณอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางสำคัญที่ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ (1) การจัดการรายได้ (2) การควบคุมรายจ่าย (3) การส่งเสริมการออม (4) การลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) การบริหารความเสี่ยง เพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ที่ไม่คาดฝันในอนาคต

โมเดลนี้แสดงถึงแนวทางที่ชัดเจนและครอบคลุมในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเสถียรภาพทางการเงินในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและการประยุกต์ใช้ในบริบทที่ตอบโจทย์ ทั้งเชิงโครงสร้างและพฤติกรรม ผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนได้ดังนี้

1. การบูรณาการปัจจัยเชิงโครงสร้างและพฤติกรรมเพื่อการออมเพื่อการเกษียณอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องผสมผสานระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบบำนาญแห่งชาติ และปัจจัยเชิงพฤติกรรม เช่น ความรู้ทางการเงินและทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจทางการเงินอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นรากฐานสำคัญ โดยช่วยสร้างความมั่นคงผ่านการบริหารทรัพยากรทางการเงินอย่างสมดุล พร้อมทั้งลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมรับมือกับความไม่แน่นอนในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการออมและการเข้าถึงบริการทางการเงินช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการออมอย่างต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน

4. ความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคล การจัดการการเงินส่วนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ประชาชนวางแผนการออม การลงทุน และการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม สร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

1. การตรวจสอบและยืนยันองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืน พบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและบริการทางการเงินออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การวางแผนการเงินและการลงทุนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Taylor, 2021, p. 58; Wilson, 2018, p. 95) อีกทั้งยังเสริมความมั่นใจในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (Jones, 2019, p. 49; Lee, 2019, p. 112) และสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยลดความเหงาและเพิ่มคุณภาพชีวิต (Jones, 2019, p. 46) การใช้แอปพลิเคชันทางการเงินยังช่วยควบคุมการใช้จ่าย ลดปัญหาการเงิน และสร้างความมั่นคงในอนาคต (Davis & Garcia, 2020, p. 190; Jackson, 2022, p. 70)

2. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อทักษะทางการเงิน ช่วยให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุสามารถวางแผนการเงินและการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Smith & Jones, 2018, p. 80; Kim, 2020, p. 40) การพัฒนาทักษะทางการเงินช่วยให้สามารถจัดการหนี้สินและสร้างความมั่นคงทางการเงินได้ดี (Smith & Jones, 2018, p. 82; Miller, 2019, p. 20) การมีทักษะทางการเงินที่ดีทำให้การวางแผนการเกษียณมีประสิทธิภาพและมั่นคง (Brown, 2020, p. 85) การเข้าใจและใช้เครื่องมือทางการเงินช่วยให้สามารถจัดการการเงินได้อย่างยั่งยืน (Taylor, 2021, p. 64; Jackson, 2022, p. 75)

3. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคล ช่วยให้ประชาชนวางแผนการเงินและการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Smith & Jones, 2018, p. 75; Brown, 2020, p. 83) ส่งผลให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่าย การออม และการลงทุนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การออมเพื่อการเกษียณที่มั่นคงและยั่งยืน (Thomas, 2020, p. 48) การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ดีช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินและสร้างความมั่นคงในชีวิต (Davis & Garcia, 2020, p. 191; Wilson, 2018, p. 92) หลักปรัชญานี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางการเงินในคนทุกกลุ่มอายุ (Smith & Jones, 2018, p. 80)

4. ทักษะดิจิทัลที่ดี มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้าง ทักษะทางการเงิน โดยช่วยให้ผู้วางแผนและบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Taylor, 2021, p. 59; Wilson, 2018, p. 97) เพิ่มความรู้ในการลงทุนและการออม (Smith & Jones, 2018, p. 82) และลดความซับซ้อนในการติดตามและจัดการการเงิน (Davis & Garcia, 2020, p. 190; Brown, 2020, p. 85) ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้รวดเร็วและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและทันเวลา (Kim, 2020, p. 36) การพัฒนาทักษะดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนการออมและการลงทุนในยุคดิจิทัล (Jackson, 2022, p. 75; Lee, 2019, p. 114)

5. ทักษะทางการเงินที่ดีช่วยให้ประชาชนสามารถจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเสี่ยงในการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น (Thomas, 2020, p. 48) เพิ่มความสามารถในการวางแผนการออม และการลงทุน (Taylor, 2021, p. 59) ส่งผลให้มีการออมเพื่อการเกษียณที่ยั่งยืนและมั่นคง (Johnson, 2020, p. 92) การมีทักษะทางการเงินช่วยให้สามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมและเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ดีขึ้น (Miller, 2019, p. 15)

6. การมีทักษะทางการเงินที่ดีมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณในสังคมสูงวัยอย่างยั่งยืนช่วยให้ประชาชนวางแผนการออมและการลงทุนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Smith & Jones, 2018, p. 82) ส่งผลให้การตัดสินใจด้านการใช้จ่าย การออม และการลงทุนเป็นไปอย่างถูกต้อง (Jackson, 2022, p. 73) นอกจากนี้ ทักษะทางการเงินยังช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินและเพิ่มโอกาสสร้างความมั่นคงในชีวิต (Wilson, 2018, p. 95) การมีความรู้และความเข้าใจทางการเงินจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้การออมเพื่อการเกษียณมีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมสูงวัยในระยะยาว (Taylor, 2021, p. 58; Johnson, 2020, p. 90)

7. ทักษะดิจิทัลที่ดี มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการจัดการการเงินส่วนบุคคล ช่วยให้ผู้ใช้วางแผน และบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wilson, 2018, p. 95; Thomas, 2020, p. 49) เพิ่มความรู้และความเข้าใจในด้านการลงทุนและการออม (Jones, 2019, p. 47) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยลดความซับซ้อนในการบริหารการเงินและติดตามการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Davis, 2020, p. 183; Brown, 2020, p. 80) พร้อมทั้งให้ผู้เข้าถึงข้อมูลทางการเงินได้รวดเร็วและตัดสินใจได้ถูกต้องทันเวลา การพัฒนาทักษะดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนการออมและการลงทุนในยุคดิจิทัล (Jackson, 2022, p. 75)

8. ทักษะดิจิทัลที่ดี มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการออมเพื่อการเกษียณ โดยช่วยให้ผู้ใช้วางแผน และบริหารจัดการการออมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thomas, 2020, p. 50; Wilson, 2018, p. 96) เพิ่มความรู้และความเข้าใจด้านการลงทุนและการออม (Smith & Jones, 2018, p. 81) และลดความซับซ้อนในการติดตามการใช้จ่าย (Taylor, 2021, p. 57) การเข้าถึงข้อมูลทางการเงินอย่างรวดเร็วช่วยให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและทันเวลา (Jones, 2019, p. 47) นอกจากนี้ การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ดีช่วยควบคุม ค่าใช้จ่าย ลดความเสี่ยงทางการเงิน และเพิ่มโอกาสสร้างความมั่นคงในชีวิต ส่งผลให้การออมเพื่อการเกษียณมีความมั่นคงและยั่งยืน (Jackson, 2022, p. 76; Anderson, 2017, p. 35; Miller, 2019, p. 17)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผู้ที่อยู่ในวัยทำงานและวัยเกษียณ ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรเน้นการศึกษาแนวทางส่งเสริมการเตรียมตัวสำหรับการออมในวัยทำงาน เพื่อสนับสนุนการออมเพื่อการเกษียณอย่างยั่งยืนในสังคมสูงวัย นอกจากนี้ ควรพิจารณาตัวแปรควบคุมระดับบุคคล เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ รายได้ และอาชีพ เพื่อเพิ่มความลึกซึ้งในการวิเคราะห์ เช่น การศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการออมระหว่างผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นในการออกแบบแนวทางส่งเสริมการออมที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสังคมสูงวัยควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะทางการเงิน การจัดการการเงินส่วนบุคคล และแนวทางการออมเพื่อการเกษียณจากโมเดลที่พัฒนาขึ้น มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาแนวทางที่ตอบสนองต่อปัจจัยหลักและปัจจัยแฝงที่ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินสำหรับสังคมสูงวัยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). *แนวทางส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนสำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล๊อค.
- กองทุนการออมแห่งชาติ. (2565). *ความเป็นมาของ กอช. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.nsf.or.th/content/ความเป็นมา>
- กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไทย. (2564). *การออมเพื่อการเกษียณอายุ. ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thaipvd.com/article/home/รู้จักกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/110flo>
- Anderson, R. (2017). Financial skills and personal finance management. *Journal of Financial Management*, 9 (2), 34–48.
- Arifin, A. Z. (2018). Influence of financial attitude, financial behavior, financial capability on financial satisfaction. *Proceedings of the 15th International Symposium on Management (INSYMA 2018)*. <https://doi.org/10.2991/insyma-18.2018.25>
- Brown, C. (2020). Personal financial management influenced by sufficiency economy. *Journal of Personal Finance*, 12 (2), 78–90.
- Brown, J. R., Ivković, Z., Smith, P. A., & Weisbenner, S. (2008). Neighbours matter: Causal community effects and stock market participation. *The Journal of Finance*, 63 (3), 1509–1531. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2008.01364.x>
- Dana, P., & Kelly, N. (2005). What American teens & adults know about economics. *World Bank*. Retrieved January 15, 2023, from <https://openknowledge.worldbank.org>
- Davis, J., & Garcia, M. (2020). Community-based digital savings platforms. *Journal of Financial Innovation*, 40 (3), 180–200.

- Feldstein, M. (1998). Privatizing Social Security. *National Bureau of Economic Research*. <https://doi.org/10.3386/w6149>
- Foster, R., & Taylor, J. (2019). Public-private partnerships in retirement savings. *Journal of Financial Planning*, 36 (3), 90–105.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Jackson, L. (2022). Personal financial management and retirement savings. *Journal of Financial Planning*, 11 (4), 67–80.
- Johnson, R. (2020). Innovative approaches to retirement planning. *International Journal of Economic Studies*, 27 (4), 90–105.
- Jones, M. (2019). The impact of sufficiency economy philosophy on digital literacy. *Journal of Digital Learning*, 10 (1), 45–60.
- Kim, H. (2020). Financial literacy and sustainable retirement planning. *Journal of Financial Education*, 17 (2), 34–47.
- Lee, H. (2019). Effective management of retirement funds. *International Journal of Financial Planning*, 26 (3), 100–120.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52 (1), 5–44.
- Mongsawad, P. (2012). The philosophy of the sufficiency economy. *Asia-Pacific Development Journal*, 17 (1), 123–143. <https://doi.org/10.18356/02bd5fb3-en>
- Nooteboom, B. (2007). Social capital, institutions, and trust. *SSRN Electronic Journal*, 29–53. <https://doi.org/10.2139/ssrn.903747>
- Miller, S. (2019). Sustainable retirement savings in an aging society. *Journal of Aging & Social Policy*, 16 (1), 12–25.
- Prasartchai, P. (2022). *Retirement savings in Thailand: Policies and development approaches*. Bangkok: National Publishing House.
- Rai, K., Dua, S., & Yadav, M. (2019). Association of financial attitude, financial behaviour, and financial knowledge towards financial literacy: A structural equation modeling approach. *FIIIB Business Review*, 8 (1), 51–60. <https://doi.org/10.1177/2319714519826651>
- Smith, R., & Jones, L. (2018). Enhancing member engagement through incentives. *Journal of Financial Services*, 34 (4), 70–90.
- Stillman, R. J. (1985). *Guide to personal finance*. University of New Orleans, U.S.A.: Prentice Hall.
- Struwig, M., & Plaatjes, W. (2013). Developing a framework to investigate the personal financial management knowledge of individuals. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 10 (1), 21–32. <https://doi.org/10.4102/sajems.v10i1.534>
- Taylor, D. (2021). Digital literacy's effect on financial skills. *Journal of Technology in Finance*, 14 (4), 56–70.
- Thomas, P. (2020). Digital literacy and sustainable retirement savings. *Journal of Retirement Studies*, 15 (2), 47–61.
- Vintere, A. (2017). Mathematical competence enhancement motivation enabling to improve personal resilience. *EDULEARN Proceedings*, 119. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2018.2540>

- Wilson, J. (2018). The role of digital literacy in personal financial management. *Journal of Economic Behavior*, 13 (3), 89–101.
- Worthley, D., An, J. Y., & Heshmati, A. (2017). Tackling the challenge of the aging society: Detecting and preventing cognitive and physical decline through games and consumer technologies. *Healthcare Informatics Research*, 23 (2), 87–88. <https://doi.org/10.4258/hir.2017.23.2.87>